

Tantárgy neve: Kortárs elméletek az antropológiában	Tantárgy Neptun kódja: BTKVAN201 Tárgyfelelős intézet: AFTI Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Kotics József, egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Lajos Veronika, egyetemi adjunktus	
Javasolt félév: 2. félév (2T)	Előfeltétel: BTKVAN110, BTKVAN104, BTKVAN111
Óraszám/hét: 2-0	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2 kredit	Munkarend: nappali és levelező
<p>Tantárgy feladata és célja: A tantárgy a kortárs antropológia elméleti kérdésköreit tárgyalja, kapcsolatot teremt a tudományterületen tapasztalható recens folyamatok és a társtudományokban lejátszódó kulturális fordulat között. A tantárgy célja, hogy bevezesse a hallgatókat a kortárs kulturális antropológia és szociálintropológia legfontosabb vitáiba, diskurzusaiba. A holisztikus beállítódású szociokulturális antropológia az 1970-es évek elején általános diszciplináris válságba jutott. Az 1980-as években a kritikai fordulat (James Clifford, Herbert Marcus, Michael Fischer) az antropológia elméleti megújulásának lehetőségét sejtette. Az 1990-es évektől a tudásterületen a tudománytörténetben felhalmozott alapvető elméletek, módszerek és terminológiák módszeres felülvizsgálata történik. A kurzus egyaránt foglalkozik a társtudományokban végbement kapcsolódó változásokkal és az antropológiai tudásterületen belül keletkezett fontosabb diskurzusokkal. Az előadássorozat az ezredforduló aktuális elméleti folyamatainak keresztül tárgyalja a kortárs antropológia területén kialakuló vitákat, az új kulcstémákat és a módszertani kihívásokat.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák:</p> <p>a) tudása</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A magabiztos gyakorlati használhatóság követelményeinek megfelelően érti a legfontosabb társadalomtudományi összefüggéseket a kulturális antropológia értelmező elméletei és fogalmai segítségével. 2. Elmélyült ismeretekkel rendelkezik a kulturális antropológia történetéről, elméleteiről és birtokában van a szakmai munkában közvetlenül alkalmazható antropológiai módszertani tudástartalmaknak. 3. Ismeri és érti az alapvető szakantropológiai irányokat. 4. Átlátja az antropológiai tudás gyakorlati alkalmazásának alapelveit, szakma specifikus praxisát és ennek etikai vonatkozásait a társadalmi döntéshozatali mechanizmusokban. 5. Ismeri szakmai tudása folyamatos fejlesztésének és az újabb elméleti és módszertani ismeretek befogadásának mechanizmusait, technikáit és a szakterületével szoros kapcsolatban lévő társtudományok fogalmi rendszereit, lényegi összefüggéseit és főbb gondolkodási irányzatait. <p>b) képességei</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Képes eligazodni a társadalmi konfliktusok és problémák bonyolult rendszerében, antropológiai ismereteire építve aktívan be tud kapcsolódni a társadalom szocio-kulturális jelenségeinek, változási tendenciáinak, konfliktusainak feltárását célzó különböző szakterületeken megvalósuló munkálatokba. 2. Képes a szakmai feladatok megoldása során az önálló elemzésre, értékelésre, a különböző következtetések szintetizálására, szakmai munkája során a leszűrt következtetések gyakorlati alkalmazására és interdiszciplináris együttműködést követelő döntések előkészítésére. 3. A kulturális antropológia kurrens elméletei és bevett kutatás-módszertani koncepciói alapján képes szakterületének egyes résztemáiról önálló, szaktudományos formájú összefoglalókat, elemzéseket készíteni. 4. Elegendő tudással és jártassággal rendelkezik az antropológiaelmélet és módszertan képesség szintű gyakorlására, kritikai álláspont kialakítására és szükség esetén a holisztikus szemléletet követelő komplex kulturális és társadalmi problémák megoldásában önálló javaslatok kidolgozására. 	

5. A munkafolyamatokat képes a felkészültségének megfelelő szinten irányítani, eredményesen együttműködik az intézményen belüli és kívüli partnerekkel.

c) attitűdje

1. A társadalmi és kulturális másság eseteit a semleges kutatói pozícióból következő általános elvárásoknak megfelelően toleránsan és empátikusan kezeli.
2. A kulturális antropológia nemzetközileg meghatározott kutatásetikai normáit betartja.
3. A kulturális antropológia területén szerzett tudását és jártasságát önállóan, folyamatosan bővíti és mélyíti.

d) autonómiája és felelőssége

1. Önállóan, bátran és felelősségteljesen vesz részt kulturális antropológiai szakmai koncepciók kidolgozásában, megvitatásában és megvalósításában.
2. Legjobb tudása szerint, elkötelezetten szolgálja és képviseli a kulturális antropológia szakmai érdekeit.
3. Munkavégzési és társadalmi konfliktushelyzetekben önállóan és felelősen hozza meg döntéseit, következetesen képviselve a rábízottak érdekeit.
4. Tevékenységének szerves részeként reflektál saját személyiségére, ennek a kutatás szempontjából szerepet játszó következményeire, valamint társadalmi és kulturális beágyazottságára, továbbá kalkulál szakmai, munkahelyi, intézményi érdekei és a tanulmányozott közösség érdekei közötti esetleges eltérésekkel.

Tantárgy tematikus leírása:

Előadás:

1. Bevezetés.
2. A kritikai fordulat tudománytörténeti háttere és közvetlen előzményei az antropológiában.
3. A kritikai fordulat kibontakozása – az antropológia „újraolvasásának” igénye a 70-es években: interdiszciplináris okai.
4. A kritikai antropológia az 1980-90-es években (Clifford, Fischer, Marcus, Geertz).
5. Megismerés és reprezentáció a kortárs antropológiában: ismeretreprezentációs válság.
6. Writing Culture-vita I.
7. Writing Culture-vita II.
8. A kutató „én” kritikátörténete a kutatásban, avagy az antropológiai portré ügye.
9. Újragondolt módszerek a kortárs antropológiában: fogalmak és kutatástörténet.
10. Kulstémák a kortárs antropológiai kutatásban I.
11. Kulstémák a kortárs antropológiai kutatásban II.
12. Kortárs etikai dilemmák az antropológiában.
13. Gyakorlati érték, bevonódottság és elkötelezettség: alkalmazott szemlélet és társadalmi hasznosság.
14. Összefoglalás.

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

Tanulónapló készítése – különös tekintettel az egyes esetekre vonatkozóan.

A Moodle-ben kiadott feladatok teljesítése (tanulási napló és online teszt).

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

Írásbeli vagy szóbeli vizsga.

Szóbeli vizsga Skype-on.

Kötelező irodalom:

Biczó Gábor

2011 Az ismeretreprezentációs válság és kutatás etikai háttere a kortárs antropológiaelméletben.

Meditor, 2011 (1): 83–96. http://www.meditor.unideb.hu/meditor/med_cont/Meditor2011.1.pdf

Clifford, James

1999 Bevezetés. Részleges igazságok. *Helikon* (4): 494–513.

Crapanzano, Vincent

1999 Hermész dilemmája. A szubverzió álcázása az etnográfiai leírásban. *Helikon* (4): 514–539.

Foucault, Michel

1998 A diskurzus rendje. In Uő: *A fantasztikus könyvtár*. Budapest: Pallas Stúdió. vagy 1991. Holmi

Geertz, Clifford
1995 A tény után. *Magyar Lettre Internationale* (18) www.c3.hu/scripta/lettre/lettre18/10.htm

2002 Darabokból álló világ. A kultúra és a politika térképének megváltozása. *Magyar Lettre Internationale* (49) www.c3.hu/scripta/lettre/lettre49/geertz.htm

Hárs Endre
2003 „Antropológia és irodalom – mi van a között?” In Biczó Gábor és Kiss Noémi (szerk.): *Irodalom és antropológia*. Debrecen: Csokonai, 11–26. <http://epika.web.elte.hu/doktor/hars09.pdf>

Rosaldo, Renato
2003 Az objektivizmus után. *Café Babel* (1-2): 73–85.
<http://www.cafebabel.hu/szamok/teny/rosaldo>

2004 A bánat és a fejedelmek öröngésének kapcsolata. In Biczó Gábor (szerk.): *Antropológiai irányzatok a második világháború után*. Debrecen: Csokonai, 257–275.

Smith, Paul
2012 Írás, általános tudás, és posztmodern antropológia. *Kultúra és Közösség*, 3-4: 131–137.
http://epa.oszk.hu/02900/02936/00011/pdf/EPA02936_kultura_es_kozosseg_2012_03-04_131-138.pdf

Kötelező irodalom

Biczó Gábor

2011 Az ismeretrepresentációs válság és kutatás etikai háttere a kortárs antropológiaelméletben. *Meditor*, 2011 (1): 83–96. http://www.meditor.unideb.hu/meditor/med_cont/Meditor2011.1.pdf

Clifford, James

1999 Bevezetés. Részleges igazságok. *Helikon* (4): 494–513.

Geertz, Clifford

1995 A tény után. *Magyar Lettre Internationale* (18) www.c3.hu/scripta/lettre/lettre18/10.htm

N. Kovács Tímea 2012: Dzsungelek, sivatagok, magas sarkú cipők: női nemzedékek egy „férfi” tudományban. In Garami N. András, Mekis D. János és Németh Ákos (szerk.): *Nemzedéki narratívák a kultúratudományokban*. Budapest: Kijárat, 199–209.

Rosaldo, Renato

2003 Az objektivizmus után. *Café Babel* (1-2): 73–85.

<http://www.cafebabel.hu/szamok/teny/rosaldo>

2004 A bánat és a fejedelmek öröngésének kapcsolata. In Biczó Gábor (szerk.): *Antropológiai irányzatok a második világháború után*. Debrecen: Csokonai, 257–275.

Ajánlott irodalom:

Biczó Gábor (szerk.)

2003 *Antropológiai irányzatok a második világháború után*. Csokonai Kiadó, Debrecen.

Bodley, John H.

2012 *Anthropology and Contemporary Human Problems*. AltaMira Press.

Geertz, Clifford

2002 Diszciplínák. *Magyar Lettre Internationale* (47) www.c3.hu/scripta/lettre/lettre47/geertz.htm

Marcus, George E.

1992 *Rereading Cultural Anthropology*. Duke University Press.